

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.27>

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДИСЦИПЛІНАРНИМИ СТЯГНЕННЯМИ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Костовська К.М.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри поліцейської діяльності факультету № 2,

Львівський державний університет внутрішніх справ

Костовська К.М. Судовий контроль за дисциплінарними стягненнями в органах Національної поліції в умовах воєнного стану.

Воєнний стан істотно змінює характер публічної служби, зокрема в органах Національної поліції України, підвищуючи значення службової дисципліни та водночас ускладнюючи баланс між імперативністю наказів і дотриманням прав працівників. Масове застосування дисциплінарних стягнень у вигляді звільнення за невиконання наказів про переведення на посилений варіант несення служби породило значну кількість судових спорів, що виявили колізію між спеціальним законодавством та принципами юрисдикційного провадження.

Метою статті є системний аналіз судової практики адміністративних судів і Верховного Суду за 2025 рік з метою виокремлення критеріїв оцінки правомірності дисциплінарних стягнень та вироблення узагальненого підходу до вирішення подібних спорів. Методологічну основу дослідження становлять системно-структурний, формально-юридичний і порівняльно-правовий методи, а також емпіричний аналіз 115 рішень адміністративних судів, серед яких 38 розглянуті апеляційними інстанціями та 11 – Верховним Судом.

У ході дослідження встановлено, що судова практика тяжіє до трьох основних підходів. Перший полягає у пріоритеті службової дисципліни, коли сам факт невиконання наказу визнається достатнім для найсуворішого стягнення. Другий орієнтується на процесуальні гарантії: дисциплінарні накази скасовують у випадках формального проведення службових розслідувань чи ігнорування доказів непрацездатності. Третій, балансуючий, прагне поєднати імперативність наказів із принципом пропорційності, визнаючи необхідність індивідуалізованої оцінки поведінки поліцейського.

Основними висновками статті є визначення трьох ключових критеріїв судового контролю у дисциплінарних спорах: належна фіксація факту проступку, дотримання процесуальних прав поліцейського під час службового розслідування та пропорційність обраного стягнення. Наукова новизна дослідження полягає в комплексному узагальненні різних підходів судової практики та окресленні тенденції до формування збалансованого стандарту, що поєднує потреби воєнного часу з вимогами правової держави.

Ключові слова: воєнний стан; дисциплінарна відповідальність; служба в поліції; Верховний Суд; адміністративні суди; внутрішнє розслідування; пропорційність; процесуальні гарантії; судовий контроль.

Kostovska K.M. Judicial review of disciplinary sanctions in the National Police under martial law.

Martial law profoundly transforms the nature of public service, particularly within the National Police of Ukraine, enhancing the role of disciplinary compliance while complicating the balance between the imperative force of orders and the protection of employees' rights. The widespread use of disciplinary sanctions in the form of dismissal for failure to comply with orders on reinforced service duty has generated numerous court disputes, exposing a conflict between special legislation and the principles of judicial proceedings.

The purpose of this article is to provide a systematic analysis of the case law of administrative courts and the Supreme Court in 2025 in order to identify the criteria for assessing the legality of disciplinary sanctions and to develop a generalized approach to resolving such disputes. The methodological basis of the study includes systemic-structural, formal-legal, and comparative-legal methods, supplemented by an empirical analysis of 115 administrative court decisions, including 38 considered by appellate courts and 11 by the Supreme Court.

The study establishes that judicial practice gravitates toward three main approaches. The first emphasizes the primacy of service discipline, whereby the very fact of disobedience suffices for the

strictest sanction. The second focuses on procedural guarantees, with disciplinary orders being annulled in cases of formal investigations or disregard of evidence of incapacity. The third, a balancing approach, seeks to reconcile the imperative of orders with the principle of proportionality, recognizing the need for individualized assessment of police officers' conduct.

The key findings of the article define three fundamental criteria of judicial review in disciplinary disputes: proper documentation of misconduct, observance of procedural rights of police officers during investigations, and proportionality of the imposed sanction. The scientific novelty of the study lies in the comprehensive synthesis of diverse judicial approaches and in outlining the emerging trend toward a balanced standard that integrates wartime imperatives with the requirements of the rule of law.

Key words: martial law; disciplinary liability; police service; Supreme Court; administrative courts; internal investigation; proportionality; procedural guarantees; judicial review.

Постановка проблеми. Воєнний стан радикально змінює контекст публічної служби, посилюючи як функціональне навантаження на органи Національної поліції України, так і вимоги до службової дисципліни. У цей період виникла значна кількість спорів, пов'язаних із застосуванням дисциплінарних стягнень у вигляді звільнення щодо поліцейських, які не прибули до місця служби або не виконали обов'язок реєстрації у найближчому органі поліції (якщо об'єктивні причини унеможливлювали повернення до основного місця служби) після видання наказів Національної поліції України від 23.02.2022 № 171 «Про переведення особового складу на посилений варіант службової діяльності та Ситуаційного центру Національної поліції України й ситуаційних центрів головних управлінь Національної поліції в надзвичайний (позаплановий) режим діяльності» [6], від 10.03.2022 № 190 «Про деякі питання проходження служби окремої категорії поліцейських на період дії воєнного стану» [5], а також Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посилений варіант службової діяльності, затвердженої наказом МВС України від 10.12.2015 № 1560 [2]), мали імперативний характер і зобов'язували всіх поліцейських невідкладно стати на облік та приступити до служби в умовах воєнного стану.

На перетині конституційного принципу законності (стаття 19 Конституції України), спеціальних норм Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII, положень Дисциплінарного статуту Національної поліції України (затвердженого Законом України від 15.03.2018 № 2337-VIII) та уже згаданих нами підзаконних актів Національної поліції формується специфічний масив судових спорів про правомірність накладення дисциплінарних стягнень. Ці спори концентруються навколо трьох вузлових питань: (1) наявність складу дисциплінарного проступку (матеріальна сторона), (2) дотримання процедури службового розслідування (процесуальна сторона) та (3) відповідність обраного стягнення принципам необхідності й пропорційності (оцінювальна сторона).

Судова практика станом на 2025 рік демонструє збереження неоднорідності у вирішенні таких спорів: одні суди стають на захист прав поліцейських, інші ж підтримують дисциплінарну політику керівництва. У зв'язку з цим постає необхідність системного аналізу наявної судової практики та встановлення найбільш законодавчо виваженого й відповідного підходу до вирішення спорів про оскарження дисциплінарних стягнень, що і становить **мету** цієї статті.

Методологічну основу статті становить аналіз судової практики, відображеної в Єдиному державному реєстрі судових рішень України. Станом на 2025 рік у реєстрі наявні 115 рішень адміністративних судів, предметом яких було оскарження дисциплінарних стягнень у вигляді звільнення поліцейських у зв'язку з невиконанням наказів про переведення на посилений варіант несення служби. Із цієї кількості 38 рішень ухвалено судами апеляційної інстанції, а 11 справ переглянуті Верховним Судом.

Дослідження спирається на системно-структурний метод (для розкриття співвідношення нормативних актів і підзаконних наказів НПУ), формально-юридичний метод (для з'ясування змісту відповідних правових норм), а також порівняльно-правовий метод (для виявлення відмінностей у підходах різних судових інстанцій). Важливою є й емпірична база, сформована на основі вибіркового аналізу ключових рішень, які відображають найбільш типові аргументи сторін і підстави для задоволення або відмови у задоволенні позовів.

Стан опрацювання проблематики. Правове регулювання дисциплінарної відповідальності та порядок застосування дисциплінарних стягнень у органах Національної поліції було предметом дослідження О. Панова (2019–2021), Д. Жеребцова (2020, 2023), Н. Медведенка (2020), М. Менька (2020) та К. Гарбузюка (2020), які аналізували чинні нормативно-правові акти та практику їх застосування. Значення службового розслідування висвітлювали С. Ілясов, П. Неверов та Д. Полівчук (2018–2020), А. Астаф'єв (2021), акцентуючи на його ролі у забезпеченні законності та ефективності службової дисципліни. Етичні аспекти дисциплінарних проступків досліджував В. Скиба

(2023), а науково-практичні коментарі до Дисциплінарного статуту та класифікацію видів дисциплінарних стягнень систематизували О. Панов (2020) і О. Шевченко (2020-2021). Актуальні питання дисциплінарних стягнень, процедури їх застосування та судової практики розглядали Т. Томляк і О. Присяжнюк (2024), С. Константінов (2024), О. Мердова та І. Умрихіна (2025), С. Кравченко (2024), приділяючи особливу увагу адміністративній відповідальності осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, формально-правовим аспектам етичної поведінки поліцейських, а також методології проведення службового розслідування у системі суб'єктів сектору безпеки і охорони.

Виклад основного матеріалу. Аналіз наявних рішень адміністративних судів свідчить, що дисциплінарні спори у справах щодо поліцейських є не лише кількісно значущими, а й концептуально складними. Вони стосуються одночасно трьох рівнів правового регулювання: конституційних принципів, загального законодавства у сфері Національної поліції та підзаконних актів, які безпосередньо визначають порядок несення служби у воєнний час.

Разом із тим, судова практика станом на 2025 рік демонструє відсутність єдиного підходу. В одних випадках суди виходять із пріоритету забезпечення безперервності служби і визнають звільнення поліцейських правомірним навіть за наявності формальних порушень у дисциплінарному провадженні. В інших – акцент робиться на гарантіях справедливого розгляду, належному з'ясуванні обставин і дотриманні процедурних вимог, що приводить до скасування наказів про дисциплінарні стягнення.

Нормативно-правове регулювання дисциплінарної відповідальності поліцейських у справах про оскарження наказів про звільнення чи переведення вибудоване на багаторівневій системі, де Конституція України виступає основоположним орієнтиром. Стаття 19 Конституції закріплює принцип законності, відповідно до якого органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти виключно на підставі та в межах нормативно-правових актів. Це положення є визначальним у дисциплінарних спорах, оскільки саме воно задає рамку для оцінки правомірності як дій керівництва поліції, так і процедурних аспектів службових розслідувань.

Законодавчий рівень представлений, насамперед, Законом України «Про Національну поліцію», який конкретизує обов'язки поліцейського, порядок проходження служби та грошового забезпечення, а також Законом України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», що встановлює сутність службової дисципліни, визначає види дисциплінарних проступків, процедуру їх розслідування та особливості застосування заходів стягнення у період воєнного стану. У певних випадках суди також апелюють до положень Кодексу законів про працю та Закону «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», зокрема при оцінці правового статусу електронних лікарняних як офіційних документів (зокрема, через застосування аналогії через брак спеціальних законодавчих положень). На рівні підзаконних актів вагоме значення мають постанови Кабінету Міністрів України. Зокрема, постанова від 17 квітня 2019 року № 328 закріплює офіційний статус електронних листків непрацездатності, що дозволяє судам визнавати їх належними доказами у дисциплінарних провадженнях [1]. Інші постанови регулюють питання грошового забезпечення та порядок обчислення середньої заробітної плати, які також мають значення у трудових і дисциплінарних спорах.

Важливим елементом правової рамки є накази МВС України, зокрема наказ № 1560 від 10 грудня 2015 року, який визначає порядок переведення поліції на посилений варіант службової діяльності, та накази, що регулюють етичну поведінку поліцейських і порядок виплати грошового забезпечення [2-4]. У сфері підтвердження тимчасової непрацездатності вирішальну роль відіграють накази МОЗ України, які унормовують формування медичних висновків і порядок видачі відповідних документів.

Нарешті, на внутрішньовідомчому рівні застосовуються накази Національної поліції України, серед яких особливе значення мають наказ № 171 від 23 лютого 2022 року [6] та наказ № 190 від 10 березня 2022 року [5], які встановили посилений варіант несення служби та визначили специфіку проходження служби в умовах воєнного стану. Зокрема, їхня імперативність стала одним із ключових аргументів відповідачів у судових спорах, тоді як суди у своїй практиці намагаються збалансувати обов'язковість виконання наказів із гарантіями дотримання процедурних прав поліцейських.

Аналіз судової практики у справах щодо оскарження дисциплінарних стягнень поліцейських у період дії воєнного стану дозволяє виділити три основні підходи, що відображають різні способи тлумачення норм спеціального та підзаконного законодавства.

1. Підхід із наданням пріоритету службовій дисципліні. У низці справ адміністративні суди виходять з того, що сам факт невиконання наказу або відсутності на службі в умовах воєнного стану є достатнім для застосування найсуворішого дисциплінарного стягнення. Аргументація таких рішень ґрунтується на імперативності статті 18 та статті 64 Закону України «Про Національну поліцію» від

02.07.2015 № 580-VIII, а також статей 1 та 5 Дисциплінарного статуту Національної поліції України (Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII), які зобов'язують поліцейського неухильно виконувати накази керівництва та негайно повідомляти про неможливість їх виконання. Прикладом є постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 02.09.2025 у справі № 260/4306/24, де колегія суддів, скасовуючи рішення суду першої інстанції, фактично визнала правомірність наказу про переведення і зосередилася на питанні необхідності виконання службових обов'язків у межах посиленого варіанту несення служби, залишивши в силі лише скасування окремого пункту наказу про дисциплінарне стягнення [19; 24; 27].

2. *Підхід із акцентуванням на необхідності дотримання процедурних гарантій.* Інша група справ свідчить про те, що суди надають вирішального значення дотриманню належної процедури проведення службового розслідування та застосування дисциплінарного стягнення. У таких випадках навіть підтверджений факт відсутності на службі не визнається достатнім, якщо службове розслідування було проведене формально, а поліцейського не ознайомили з наказами або не врахували дані про його перебування на лікарняному. Показовим є рішення Закарпатського окружного адміністративного суду від 11.03.2025 у тій самій справі № 260/4306/24, де суд першої інстанції поновив позивача на посаді, посиляючись на те, що дисциплінарна комісія не перевірила відомостей про е-лікарняний та не врахувала факт офіційно підтвердженої тимчасової непрацездатності [18; 21; 26].

3. *Балансуючий підхід.* Поступово формується також проміжний підхід, у якому суди намагаються поєднати вимоги службової дисципліни з гарантіями справедливого провадження. При цьому визнається, що невиконання наказу або неприбуття на службу є дисциплінарним проступком, але остаточна оцінка має враховувати обставини, що пом'якшують відповідальність, а також принцип співмірності між тяжкістю проступку та видом стягнення. Прикладом є постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду від 02.09.2025 у справі № 260/4306/24: суд визнав наказ про переведення законним, однак водночас скасував наказ про звільнення у частині, де комісія не перевірила дані про непрацездатність. У результаті позивача було поновлено не на попередній посаді, а саме на тій, на яку він був переведений наказом, – тим самим суд поєднав інтереси служби з необхідністю забезпечення прав поліцейського [18]. Аналогічно і у рішенні Закарпатського окружного адміністративного суду у справі від 11 липня 2025 року № 260/4581/24 та деяких інших [22; 25; 28].

Верховний Суд усталено відстоює думку, що дисциплінарна відповідальність поліцейського є автономною правовою категорією: застосування дисциплінарного стягнення, зокрема звільнення за п. 6 ч. 1 ст. 77 Закону «Про Національну поліцію», саме по собі створює законну підставу для припинення служби незалежно від того, чи супроводжується справа кримінальним провадженням або обвинувальним вироком. Предмет судового контролю зосереджується не на результатах кримінального переслідування, а на наявності у діях поліцейського ознак дисциплінарного проступку за нормами Дисциплінарного статуту та на законності й належності процедур, що передували прийняттю відповідного наказу. Така позиція зберігає розмежування матеріально-правового та дисциплінарно-процесуального полів відповідальності, але не виключає взаємного інформаційного використання матеріалів різних проваджень. Суд визнає можливим використання даних досудового чи кримінального розслідування як джерела фактичних відомостей у дисциплінарному процесі, проте наголошує на вимозі їхньої спеціалізованої оцінки: ці матеріали можуть служити елементом доказової сукупності лише за умови, що їх тлумачення здійснено з огляду на службові норми етики й дисципліни, а не як автоматичне й остаточне підтвердження вини. Презумпція невинуватості, яка діє у кримінальному провадженні, не є перешкодою для дисциплінарного реагування, адже має іншу предметну спрямованість і інші стандартні гарантії [17]. Отже, матеріали кримінального провадження використовуються у дисциплінарній площині як фактична база, але суд вимагає від органів дисциплінарного провадження самостійної, аргументованої доказової оцінки.

З практичної точки зору, постанова у справі № 400/11721/23 від 25.07.2025 узгоджується з цією загальною лінією: суд підтвердив автономність дисциплінарного реагування, допустив використання матеріалів кримінального провадження як елемента доказової картини за умови їхньої дисциплінарної інтерпретації і зосередив перевірку на процедурній легітимності, достатності доказів та пропорційності застосованого стягнення [17]. Аналогічні акценти відбилися у низці рішень, що формують двоїсту практику: з одного боку – матеріальна лінія, спрямована на визначення меж службової поведінки, виконання Присяги та сумісності дій із державною службою в умовах воєнного стану; з іншого – процесуальна лінія, яка підкреслює значення спеціальних строків і процесуальних гарантій у дисциплінарних спорах.

Окрема й послідовна лінія практики стосується режиму служби під час воєнного стану: Верховний Суд підкреслює пріоритет Присяги та службового обов'язку, вважаючи накази про передис-

локацію, евакуацію та перехід на «посилений варіант» правомірними й обов'язковими. У подібній правовій ситуації відсутність на службі без поважних причин розглядається як серйозне порушення, що підриває авторитет поліції та може виправдовувати звільнення як співмірний захід. Разом з тим суд звертає увагу, що навіть у воєнний час процесуальні гарантії залишаються важливими: застосування спеціального регулювання дисциплінарних процедур не повинно автоматично обмежувати доступ до суду, і суди зобов'язані ретельно зважувати клопотання про поновлення строків у разі їх пропуску [14; 16].

Процесуальна проблематика знаходить вираз в усталеному пріоритеті спеціальних строків оскарження. Верховний Суд послідовно трактує ч. 4 ст. 31 Дисциплінарного статуту, яка в період дії воєнного стану встановлює 15-денний строк оскарження, як спеціальну норму, що має перевагу над загальним місячним строком КАС України. Водночас суд формує практику, за якою при виявленні пропуску цього строку суд зобов'язаний надати позивачу реальну можливість довести поважність причин, і тільки після такого процедурного забезпечення приймати рішення по суті або залишати позов без розгляду. Такий баланс відображає прагнення Верховного Суду поєднати оперативність і ефективність процесу з гарантуванням процесуального доступу до правосуддя [7-10; 12]. У той же час Верховним Судом акцентується увага на необхідності додержання строків проведення дисциплінарного провадження, накладення та виконання стягнення [13].

Окремим важливим напрямом є виокремлення меж між службовими обов'язками поліції та добровільною участю в територіальній обороні чи інших позаорганізаційних активностях. Суд одночасно вимагає наявності наказу або іншого погодження керівництва для того, щоб дії поліцейського зараховувалися до виконання службових обов'язків; самовільне приєднання до оборонних формувань або ініціативи поза структурою поліції, навіть якщо вони сприяють захисту держави, не звільняють від дисциплінарної відповідальності за невиконання службових наказів. (Самовільне «самовизначення» місця несення служби несумісне з правовим режимом публічної служби). Ця межа покликана зберегти організаційну відповідальність, підзвітність і правову визначеність діяльності поліції [11; 15; 16; 20; 23].

Судовий контроль за дисциплінарними рішеннями структуровано навколо трьох взаємозалежних критеріїв: 1) компетенція й формальна законність порядку прийняття рішення; 2) наявність відповідної доказової бази, яка обґрунтовує ознаки дисциплінарного проступку; 3) відповідність і пропорційність обраного стягнення характеру виявленого порушення та його наслідкам. Такий підхід дозволяє одночасно відстоювати дисциплінарну автономію поліції та захищати процесуальні гарантії працівника, відтак скасування наказу можливе не лише за відсутності проступку, а й у разі системного порушення процесуальних строків чи процедур, яке могло вплинути на результати розслідування.

У підсумку: Верховний Суд утверджує три ідентифіковані орієнтири, які мають практичне й наукове значення. По-перше, дисциплінарна відповідальність поліцейського є самостійною і не залежить від результатів кримінального переслідування; по-друге, матеріали кримінального провадження можуть бути джерелом фактів у дисциплінарному процесі за умови їхньої спеціалізованої оцінки; по-третє, судовий контроль має зосереджуватися на законності процедури, доказовій базі та пропорційності стягнення, з урахуванням особливостей правового режиму воєнного стану та спеціальних строків оскарження. Ці висновки забезпечують консистентну основу для наукового аналізу і практичних рекомендацій щодо захисту прав працівників поліції та вдосконалення дисциплінарних процедур.

Висновки. Аналіз судової практики у дисциплінарних спорах свідчить про вироблення сталих критеріїв оцінки правомірності накладених стягнень. По-перше, вирішальним є належне документальне підтвердження факту проступку, адже недоліки у фіксації стають підставою для скасування наказів. По-друге, ключове значення надається дотриманню процесуальних гарантій під час службового розслідування: можливості надати пояснення, ознайомитися з матеріалами та представити докази. Порушення цих вимог розцінюється судами як підрив справедливості дисциплінарного провадження. По-третє, оцінка правомірності стягнення пов'язується з принципом пропорційності та індивідуалізації, що вимагає співвіднесення тяжкості проступку, його наслідків і особистих обставин поліцейського. Навіть у контексті воєнного стану суди наголошують, що дисциплінарна суворість не може бути автоматичною і має ґрунтуватися на доведеній вині та дотриманні процесуальної доброчесності. Отже, у практиці Верховного Суду та судів нижчих інстанцій поступово утверджується збалансований підхід, який поєднує імперативність службових наказів із вимогою дотримання принципів правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Деякі питання організації ведення Електронного реєстру листків непрацездатності та надання інформації з нього: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 328.

2. Про затвердження Інструкції про порядок переведення органів Національної поліції України на посилений варіант службової діяльності: Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560.
3. Про затвердження порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та курсантам: Наказ МВС України від 06.04.2016 № 260.
4. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179.
5. Про деякі питання проходження служби окремої категорії поліцейських на період дії воєнного стану: Наказ НП України від 10.03.2022 № 190.
6. Про переведення особового складу на посилений варіант службової діяльності та Ситуаційного центру Національної поліції України й ситуаційних центрів головних управлінь Національної поліції в надзвичайний (позаплановий) режим діяльності: Наказ НП України від 23.02.2022 № 171.
7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 13 січня 2025 року № 260/6163/23.
8. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 13 лютого 2025 року № 320/42545/23.
9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 17 квітня 2025 року № 140/7715/24.
10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 30 квітня 2025 року № 260/5703/24.
11. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 13 травня 2025 року № 320/4867/22.
12. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 16 травня 2025 року № 480/5518/24.
13. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 30 травня 2025 року № 620/4675/22.
14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 23 червня 2025 року № 420/2436/23.
15. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 23 червня 2025 року № 160/20149/22.
16. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 24 липня 2025 року № 620/4162/22.
17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у справі від 25 липня 2025 року № 400/11721/23.
18. Постанова Восьмого апеляційного адміністративного суду у справі від 02 вересня 2025 року № 260/4306/24.
19. Постанова Київського окружного адміністративного суду у справі від 28 квітня 2025 року № 320/3315/22.
20. Постанова Київського окружного адміністративного суду у справі від 08 квітня 2025 року № 640/9659/22.
21. Постанова Київського окружного адміністративного суду у справі від 22 серпня 2025 року № 140/3048/22.
22. Постанова Третього апеляційного адміністративного суду у справі від 27 березня 2025 року № 340/3520/24.
23. Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду у справі від 29 травня 2025 року № 640/8492/22.
24. Рішення Донецького окружного адміністративного суду у справі від 15 травня 2025 року № 640/6780/22.
25. Рішення Закарпатського окружного адміністративного суду у справі від 11 липня 2025 року № 260/4581/24.
26. Рішення Івано-Франківського окружного адміністративного суду у справі від 11 червня 2025 року № 300/2415/25.
27. Рішення Луганського окружного адміністративного суду у справі від 13 березня 2025 року у справі № 640/13935/22.
28. Рішення Шостого апеляційного адміністративного суду у справі від 27 травня 2025 року № 320/4136/22.